

تاریخ

مأمور پیام امام (ره)

آیت‌الله خامنه‌ای با آغاز نهضت اسلامی به رهبری امام خمینی در سال ۱۳۴۱ش وارد عرصه‌های گوناگون مبارزه با طاغوت شد. جزو نخستین افرادی بود که همگامی و فعالیت مبارزاتی را در دوره قبل از قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ آغاز کرد. در بهمن ۱۳۴۱، پس از همه‌پرسی لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی، آیت‌الله خامنه‌ای و برادرش سیدمحمد مأمور رساندن گزارش آیت‌الله محمدهادی میلانی به امام خمینی در قالب نامه در مورد واکنش مردم مشهد به این همه‌پرسی شدند.

در سال ۱۳۴۲ و در آستانه ماه محرم، امام خمینی وی را مأمور ساخت پیام‌هایی را به آیت‌الله میلانی و علما، روحانیون و هیأت‌های مذهبی خراسان در جهت تداوم نهضت و آگاه‌سازی مردم در قبال تبلیغات رژیم پهلوی انتقال دهد. امام خمینی در این پیام‌ها خط مشی مبارزه را ترسیم کرده و از علما و روحانیون خواسته بود به منظور تبیین جنایات رژیم پهلوی، ذکر واقعه مدرسه فیضیه از روز هفتم محرم در منابر خوانده شود. آیت‌الله خامنه‌ای خود نیز برای محقق ساختن

هدف و اجرای خط‌مشی امام خمینی راهی بیرجند - که تحت نفوذ خاندان علم بود - شد و در منابر و مجالس آن شهر درباره حادثه مدرسه فیضیه و سلطه اسرائیل بر جوامع اسلامی سخنرانی کرد. به دنبال این سخنرانی‌ها، وی در ۱۲ خرداد ۱۳۴۲ مقارن با هفتم ماه محرم ۱۳۸۳، دستگیر و در مشهد زندانی شد. پس از آزادی وی، آیت‌الله محمدهادی میلانی از او دیدن کرد. آیت‌الله خامنه‌ای پس از آن با حضور در جلساتی که در منزل آیت‌الله میلانی به منظور تداوم نهضت اسلامی در غیاب امام خمینی - که در حصر به سر می‌برد - تشکیل می‌شد، فعالیت‌های سیاسی‌اش را تداوم بخشید. اندکی پس از آن به حوزه علمیه قم بازگشت و با کمک و همکاری برخی روحانیون مبارز به سازمان‌دهی مجدد فعالیت‌های سیاسی از طریق جلسات مشورتی و تبلیغات پرداخت.

او از جمله روحانیونی بود که در ۱۱ دی ۱۳۴۲ تلگرامی به آیت‌الله سید محمود طالقانی، مهدی بازرگان و پدالله سبحانی که در حمایت از امام خمینی زندانی شده بودند، فرستاد. در همان زمان طلاب

خراسانی حوزه علمیه قم با هدایت او، در اعتراض به ادامه حصر امام خمینی نامه‌ای به حسنعلی منصور، نخست‌وزیر

وقت، نوشته و منتشر کردند که از جمله آنها خود ایشان و ابوالقاسم خزعلی و محمد عبایی خراسانی بودند.

پس از زندانی شدن‌های متعدد در آبان ۱۳۵۳ به دعوت آیت‌الله محمد مفتاح، امام جماعت مسجد جاوید تهران که در آن ایام ممنوع المنبر شده بود، در پی آن ساواک به سخنرانی پرداخت. در پی آن ساواک به دستگیری آیت‌الله مفتاح و تعطیلی مسجد جاوید به عنوان یکی از کانون‌های مهم مبارزه اقدام کرد.

به دنبال آن، منزل آیت‌الله خامنه‌ای هم در آذرماه همان سال مورد بازرسی ساواک قرار گرفت. ساواک علت بازرسی را، اظهارات وی در جلسه‌ای خصوصی درباره ضرورت ایجاد جمعیتی برای سامان‌دهی مبارزه و استفاده از فرصت‌ها برای پیشبرد اهداف نهضت اسلامی در مشهد اعلام نمود. در نهایت آیت‌الله خامنه‌ای در دی ۱۳۵۳ برای ششمین بار دستگیر و این بار به زندان کمپته مشترک ضدخرابکاری در تهران منتقل گردید و به گفته خود دشوارترین و سخت‌ترین وضعیت حبس خود را تجربه کرد. او در حبس، اجازه ملاقات نداشت و از وضعیت و محل حبس او اطلاعی به خانواده‌اش نیز داده نشده بود.

مأمور پیام امام (ره)

مجاهد عرصه فرهنگ

بنیان نهادن حسینیه ارشاد در سال ۱۳۴۶ نیز از جمله شیوه‌های نوین مبارزه فرهنگی شهید مرتضی مطهری در اوج غربت دین و دینداری بود که البته برای او پایان غم‌انگیزی داشت و در پی برخی خودسری‌های مدیر داخلی حسینیه ارشاد، استاد مطهری در سال ۱۳۴۹ مجبور به ترک حسینیه گردید.

مطهری در اوج اختناق حاکم بر کشور در پاسخ مراجعین برای امر تقلید همگان را به تقلید از آیت‌الله

خمینی ارجاع می‌داد و در جایی گفته بود: «ایشان از لحاظ علمی ابتکاراتی در فقه دارند که مخصوص خودشان است... و اگر تا ۱۰ سال دیگر خداوند این آقا را زنده نگه

دارد، تحولی در ایران به وجود خواهد آمد.»

استاد مطهری در سال ۱۳۴۷ از سوی امام خمینی اجازه در امور حسینیه شرعیه را دریافت نمود.

شهید مطهری در سال ۱۳۴۹ به خاطر صدور اعلامیه‌ای مبنی بر جمع اعانه برای کمک به آوارگان فلسطینی و اعلام آن طی یک سخنرانی در حسینیه ارشاد به ساواک احضار شد. این در حالی بود که ساواک چند روز پس از اطلاع از صدور این بیانیه دستور کنترل ۲۴ ساعته و شنود تلفن استاد را صادر کرده بود.

دوره مشخصی از فعالیت‌های او در زمینه ایدئولوژیک نیز وجهه خاصی دارد و آن بعد از ظهور گرایش‌های مارکسیستی در سازمان مجاهدین خلق و انتشار آن بیانیه کذابی است که گروهی رسماً مارکسیست شدند. البته در بقیه هم گرایش‌های التقاطی وجود داشت. بلافاصله شهید مطهری بشدت شروع به فعالیت کرد و کتاب‌ها و جزوات دو سال آخر حیاتش را تدوین کرد... کتاب‌هایی درباره توحید، نبوت، قیام حضرت مهدی، فلسفه تاریخ، اقتصاد و... و به تمام شبهاتی که آن جزوات و آن گرایش‌ها به وجود آوردند تک تک پاسخ داد...

همچنین در جریان انقلاب اسلامی تشکیلات روحانیت مبارز در هشت منطقه تهران فعالیت می‌کرد و هر منطقه زیر نظر دو نفر از روحانیون آگاه و متعهد اداره می‌شد. کل این تشکیلات دارای دو سه نفر مشاور عالی بود که مخصوص منطقه خاصی نبودند و خط اصلی کارها را تعیین می‌کردند و به مناطق می‌دادند.

شهید مطهری و شهید بهشتی جزو این مشاوران عالی بودند. بسیاری از اعلامیه‌ها به قلم استاد مطهری بود. پیش‌نویس اساسنامه روحانیت مبارز را ایشان تنظیم کردند که بعد از شهادت ایشان در مجمع عمومی که به همت شهید بهشتی در کرج برگزار شد، تصویب گردید.

امام جمعه تهران

آیت‌الله طالقانی در زمان طلبگی با امام خمینی آشنا شد و روابط نزدیکی با امام برقرار کرد. مرحوم طالقانی دوس خوزوی را در محضر آیات عظام و اساتید قم به پایان رساند و از آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم جانی ریزی اجازه اجتهاد گرفت. پس از پایان تحصیل به تهران بازگشت. در مدرسه سپهسالار به تدریس علوم اسلامی مشغول شد. تبلیغ، تشکیل جلسات مذهبی، مبارزه با رضاخان باعث شد که در سال ۱۳۱۸ دستگیر شود. پس از شهریور ۱۳۲۰ و شکست استبداد فعالیت‌های خود را گسترش داد. در جریان نهضت ملی نفت از فعالان بود. پس از کودتای امریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، دستگیر و به دلیل مخفی نمودن شهید سید مجتبی نواب صفوی در خانه‌اش مدتی زندان بود. در کنگره جهانی «شعوب المسلمین» در کراچی شرکت نمود. در کنگره اسلامی قدس که سالی یک بار تشکیل می‌گردید دو بار مقام ریاست هیأت نمایندگی ایران را داشت.

از سوی مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی حامل پیامی برای «دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه» در مصر شد. با آغاز نهضت امام خمینی از فعالان صحنه سیاست و تبلیغ بود. در سال ۱۳۴۱ دستگیر و پس از اندکی آزاد شد. سپس در جریان نهضت ۱۵ خرداد بار دیگر به زندان محکوم گردید. در سال ۱۳۴۶ آزاد و در سال ۱۳۵۰ دستگیر و مدت سه سال به زابل و ۱۸ ماه به بافت کرمان تبعید شد. در سال ۱۳۵۲ مجدداً دستگیر و به ۱۰ سال زندان محکوم و با اوج‌گیری نهضت آزادی از بند آزاد شد. آیت‌الله طالقانی از بدو آزادی خود بار دیگر وارد صحنه سیاست شد و با انتشار اعلامیه ددمنشی رژیم سفاک پهلوی را محکوم نمود. با تأسیس شورای انقلاب به ریاست آن تعیین و در سال ۱۳۵۸ از سوی امام خمینی به عنوان امام جمعه تهران معین شد. در ۱۹ شهریور ۱۳۵۸ در اثر سکنه قلبی دارقانی را وداع گفت.

مخلص راه دین

شهید آیت‌الله سعیدی، نخستین مجتهد شهید در نهضت امام خمینی (ره) و یکی از وکلای تام‌الاختیار ایشان در زمان طاغوت در تهران بود و پیش از آن نیز از مدرسان حوزه علمیه قم بود، زنده یاد بانو بی‌بی‌خدیجه طباطبایی با اشاره به

شخصیت شهید آیت‌الله سعیدی می‌گفت: امام (ره) همیشه می‌گفتند که آقای سعیدی وظیفه‌اش را انجام داد. من در آن سال‌ها کسی را مثل آقای سعیدی نداشتیم که آن طور مخلصانه در راه دین تلاش کند. با آغاز مبارزات علنی امام خمینی (ره) علیه رژیم پهلوی در سال ۱۳۴۰، آیت‌الله سعیدی هم به جمع یاران امام پیوست. در دورانی که امام خمینی در تبعید به سر می‌برد، به همراه چند تن دیگر از علما پرچم مبارزات را به دست گرفت و مردم را به سوی مطالبه بحق خواسته‌های خود تشویق کرد.

وی پس از مدتی به عنوان امام جماعت مسجد موسی بن جعفر (ع) منصوب شد و فعالیت‌های مبارزاتی خود را ادامه داد. فعالیت‌هایی که در انتشار افکار و نظرات رهبر کبیر انقلاب در میان جوانان بسیار مؤثر بود؛ از جمله ترجمه رساله امر به معروف و نهی از منکر امام (ره). این اقدامات در نشر دیدگاه‌ها و اهداف رهبر نهضت اسلامی امام خمینی، تأثیری شگرف داشت. تا آنجا که برای مدتی ممنوع المنبر شد، آیت‌الله سعیدی در سال ۱۳۴۵، در پی ایراد سخنانی علیه رژیم اشغالگر قدس و افشای جنایت آنها، به مدت ۶۱ روز دستگیر و زندانی شد.

این عالم مجاهد چهار سال بعد در سال ۱۳۴۹، در پی تصویب لایحه کاپیتولاسیون و دعوت از امریکایی‌ها برای سرمایه‌گذاری در ایران که به نوعی استعمار اقتصادی را رقم می‌زد، ساکت نماند و همراه با علمای دیگر اعلامیه‌ای را منتشر و در آن از تمامی علمای اسلامی برای قیام علیه شاه ستمگر دعوت کرد. رژیم پهلوی که از این اقدامات و گسترش مبارزات ترسیده بود، آیت‌الله سعیدی را دستگیر و در زندان قزل قلعه محبوس کرد. این عالم مجاهد نهایتاً در اثر شکنجه‌های سخت ۲۰ خرداد ۱۳۴۹ به شهادت رسید.